

between the two countries is gradually returning to the indicators that were before the crisis. This is a positive development, since by 2009 figures of bilateral trade grew steadily. Also, a positive trend is that the crisis that currently reigns in Cyprus has not significantly changed the nature of bilateral trade, the changes are only decline in Cyprus imports to Ukraine and changes in the commodity composition of bilateral trade. It should also be noted that these international trade relations Ukraine acts as an importer and exporter of goods and services with a positive balance of trade in goods, Cyprus also acts as an exporter and importer of services, with a positive trade balance. But nevertheless Cyprus demonstrates a rapid development of trade in both: goods (especially in 2011), and services than Ukraine.

УДК 339.944(5): 677(043)

О.В. Булатова

РЕГІОНАЛІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОЦЕСУ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ АЗІЙСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКОЇ МОДЕЛІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ ТЕКСТИЛЬНОЇ ГАЛУЗІ)

У статті визначено особливості розвитку інтеграційних процесів а мікрорівні, надано характеристику основних напрямів реалізації міжнародної мікроінтеграції, корпоративної моделі інтеграції, її приватно-корпоративний тип тощо. Доведено, що за сучасних умов інтернаціоналізації розвиток інтеграції на мікрорівні стає стратегічним напрямком розвитку суб'єктів господарювання. Основними стратегіями міжнародної мікроінтеграції визначено: інтернаціональні стратегії, внутрішні стратегії в країні-реципієнті, транснаціональні і, нарешті, глобальні стратегії.

Доведено, що особливу роль мікрорівень зіграв у поглибленні регіональної інтеграції в азійсько-тихоокеанському регіоні, де регіоналізація виробничих процесів вплинула на розвиток взаємодоповнюваності та взаємозалежності країн. Поширення виробничих мереж транснаціональних компаній стало альтернативою інституціоналізації регіональних інтеграційних процесів у регіоні і визначило особливості розвитку азійсько-тихоокеанської моделі регіональної інтеграції порівняно із північноамериканською та європейською моделями.

Обґрунтовано, що регіоналізація виробничого процесу країн азійсько-тихоокеанського регіону тісно пов'язана із процесами індустріалізації та інвестування. Визначено особливості поетапного розвитку регіональних ланцюгових структур. На прикладі текстильної галузі визначено основні фактори впливу на вибір об'єкту інвестування відповідних об'єктів.

З точки зору економічної динаміки, формування глобальної економіки пов'язане із закономірним результатом інтернаціоналізації економічних зв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин. Значне збільшення масштабів міжнародного обміну впливає на формування ринкового механізму, закони якого реалізуються на всіх рівнях господарювання – національному, регіональному, світовому. Економічна інтеграція стає важливим ендогенним фактором зростання. Процес взаємного проникнення і зближення національних економік протікає на різних рівнях. Основою розвитку інтеграції є процес інтернаціоналізації, який розвивається на макро- і мікрорівні.

Проблемам розвитку інтеграційних процесів на різних рівнях присвячено праці багатьох іноземних науковців (П. Агшюн, М. Алле, Б. Баласса, Е. Болдвіна, Дж. Бхагваті, У. Ваннопа, У. Ізарда, М. Кітінга, П. Кругмана, Л. Ліндберга, Ф. Содербаума, М. Сторпера, Б. Хеттне, М. Шиффа). Вагомий внесок пов'язаний також із науковими працями українських та російських учених, які досліджували інтеграційні процеси як на глобальному рівні (О. Білорус, А. Гальчинський, В. Геєць, В. Загашвілі, В. Іноземцев, Е. Кочетов, Д. Лук'яненко, А. Мазаракі, О. Неклесса, В. Пантін, Ю. Пахомов, А. Поручник, А. Філіпенко, Г. Черніченко), так і на регіональному (В. Будкін, О. Гранберг, Ю. Макогон, Н. Мікула, В. Чужиков, Ю. Шишков, І. Школа) рівнях з урахуванням макро- та мікроскладової.

Метою наукової статті є визначення особливостей розвитку регіоналізації виробничого процесу в країнах азійсько-тихоокеанського регіону (на прикладі текстильної галузі), що визначають характер розвитку регіональних інтеграційних процесів.

На мікрорівні інтернаціоналізація виявляється в інтенсифікації участі виробників, галузевих комплексів в різних формах міжнародних економічних відносин [1, с.7]. Окремі суб'єкти господарювання розпочинають взаємодіяти за допомогою системи договірних відносин (спільна виробнича діяльність, створення зарубіжних філій компаній тощо). Розвиток таких зв'язків зумовлює необхідність відповідного міждержавного регулювання. Міжнародна мікроінтеграція розвивається у двох основних напрямках. Розвиток концентрації і централізації виробництва у формі горизонтальної інтеграції сприяє утворенню крупних міжнародних компаній (об'єднань). Горизонтальна інтеграція реалізується за допомогою створення трестів, синдикатів, картелів, метою діяльності яких є мінімізація витрат в умовах невизначеності, за допомогою створення єдиної збутової мережі, встановлення монопольної влади підприємств (галузей) на локальних зарубіжних ринках. Розвиваючи горизонтальну інтеграцію, компанії встановлюють такі взаємозв'язки з закордонними партнерами, які в результаті забезпечують досягнення найменшої собівартості або вищої якості порівняно з виробництвом конкретних товарів кожною конкретною філією компанії самостійно. Таким чином, у рамках розвитку горизонтальної інтеграції виробництво і реалізація певної продукції на світових ринках закріплюється за відповідним підприємством (філією, підрозділом, відділенням) з урахуванням всіх витрат.

Формою реалізації вертикальної інтеграції є комбінування, яке організаційно виступає у вигляді концернів або конгломератів. Таким чином, відбувається об'єднання підприємств, які спеціалізуються на певних стадіях технологічного процесу і функціонують в різних виробничих циклах. Основними формами комбінування є: комбінування на основі поєднання послідовних стадій обробки продукції; комбінування, яке засновано на комплексному використанні сировини; комбінування на базі комплексного використання відходів. Всі ці форми комбінування в практичних умовах дуже тісно переплітаються і в результаті забезпечується найбільш повне використання наявного ресурсного потенціалу, що сприяє посиленню конкурентних переваг підприємств у галузі.

В сучасних умовах господарювання розвиток інтеграції на мікрорівні є стратегічним напрямком розвитку суб'єктів господарювання, оскільки об'єднання спільних зусиль (через реалізацію відповідних виробничих, збутових, інвестиційних та інших політик), оптимізація витрат виробництва через розширення ринкового простору, використання ресурсів в глобальних масштабах в решті решт спрямовується на отримання максимального прибутку. Використання механізму створення спільних підприємств стає важливим напрямом розвитку економічної інтеграції на рівні окремої

фірми [11,с.112-113]. Саме завдяки розвитку міжнародної мікроінтеграції на певному етапі виникають транснаціональні компанії, які виступають як найбільш інтегровані міжнародні мікроструктури. Розвиток подібних міжнародних компаній посилює переваги внутрірегіональної торгівлі, оскільки ТНК створюють особливий міждержавний внутріфірмовий простір, в межах якого здійснюється вільний обмін товарами і факторами виробництва. Таким чином, за ініціативою міжнародних компаній, тобто через реалізацію приватних економічних інтересів, посилюється інтеграційне зближення країн. Це дає змогу виділити корпоративну модель інтеграції (С.Хаймер, Р.Барнет, С.Рольф, У.Ростоу та ін.).

Вихід на світовий ринок потужних міжнародних виробничих формувань, що виникають на основі розвитку міжнародної економічної мікроінтеграції, загострює міжнародну конкуренцію, що, в свою чергу, вимагає відповідного концентрування капіталів і виробництва вже в міжнародному масштабі. Транснаціональні компанії через систему міжнародного виробництва інтернаціоналізують фактори виробництва та методи управлінської діяльності. Поєднання інтересів корпорацій з вимогами зарубіжного ринка реалізується через певну систему ключових факторів управлінської поведінки для різних економічних систем, тобто через стереотипізацію ринків. В свою чергу, стереотипізація ринків призводить до формування регіональних економічних систем, а в найвищому прояві – інтеррегіональних [2,с.62-63].

Переплетення міжнародних господарських зв'язків неминуче переходить в переплетення господарських структур. Основною організуючою ланкою в цьому процесі виступають ТНК, що дозволяє класифікувати приватно-корпоративний тип інтеграції. Для всіх суб'єктів сучасного міжнародного бізнесу головним залишається прагнення максимізації прибутку, а від так саме ця причина буде спонукати подальший розвиток міжнародних виробничих формувань на основі міжнародної економічної мікроінтеграції. Об'єднання різних напрямів діяльності (виробничої, збутової, фінансової тощо), орієнтація на використання природних і трудових ресурсів в глобальних масштабах всього світового ринкового простору, сприяють подальшому розвитку мікроінтеграції. В свою чергу, перехід на новий (глобальний) рівень господарювання буде стимулювати й посилювати подальше загострення конкуренції між міжнародними компаніями, що також спонукає підприємців концентрувати свої капітали і виробництво в міжнародному масштабі, а від так забезпечувати більш ефективно використання різних багаторівневих економічних зв'язків, що виникають на етапі розвитку міжнародної мікроінтеграції. Таким чином, інтеграція стає «актуальною стратегією розвитку більшості підприємств для підвищення ефективності і стійкості їх функціонування»[1,с.51]. У свою чергу, на розвиток міжнародної мікроінтеграції впливають напрями корпоративні стратегії зростання, що обирають компанії:

завоювання (розвиток попереднього бізнесу із завоюванням більшої частини ринку і проникненням на нього нових сегментів);

глобалізації (освоєння ринків в нових країнах регіонах з основою на попередній бізнес);

вертикальної інтеграції (розвиток інтеграції «вниз», що передбачає розширення масштабів діяльності за рахунок виробничої стадії, пов'язаної з виробництвом сировини, і «вгору» – за рахунок розвитку подальших стадій переробки і збуту кінцевої продукції);

спорідненої диверсифікації (експансія і завоювання споріднених галузей) або напрям конгломеративного розвитку (експансія в галузь, що не відноситься до спорідненої).

У залежності від ступеню проникнення на зовнішні ринки відповідно до основних етапів розвитку інтернаціоналізації класифікують розвиток чотирьох основних

стратегій міжнародної мікроінтеграції [6,с.243-265]: інтернаціональні стратегії, внутрішні стратегії в країні-реципієнті, транснаціональні і, нарешті, глобальні стратегії.

Особливу роль мікрорівень економічного зближення зіграв у поглибленні регіональної інтеграції в азійсько-тихоокеанському регіоні. Регіональні переваги, близькість інтересів та характер розвитку виробничих процесів в рамках регіону вплинули на посилення розвитку внутрірегіональної торгівлі, про свідчить зростання показників індексу інтенсивності регіональної торгівлі, збільшення внутрірегіонального експорту. В 2010 році внутрішньорегіональна торгівля всіх країн Азії становила 52,6% (2464,2 млн.дол.)[17]. Постійне розширення її обсягів (незважаючи на те, що ринки США і європейських країн залишаються основними для азійських товарів), пов'язано з декількома умовами. Економічне піднесення нових індустриальних країн та Китаю постійно формує зростання внутрішнього купівельноспроможного попиту, у тому числі й на імпортовану продукцію з інших країн регіону.

Регіоналізація виробничих процесів посилює внутрірегіональні товарообмінні операції, впливаючи на розвиток взаємодоповнюваності та взаємозалежності країн. З розширенням внутрішньогалузевої торгівлі в Східній Азії тісно пов'язана вертикальна спеціалізація, основна частина торговельних контрактів пов'язана з саме розвитком вертикально спеціалізованих виробничих процесів [8,с.6]. Розвиток регіоналізації виробничого процесу сформував корпоративну інтеграцію, яка однак не підтримувалась відповідними міждержавними інституціями, які притаманні іншим моделям регіональної інтеграції. Поширення виробничих мереж транснаціональних компаній певною мірою стало альтернативою інституціоналізації регіональних інтеграційних процесів, оскільки сформовані мережа стає не тільки проявом корпоративної інтеграції, а й різновидом неформальної економічної інтеграції [10, с.177]

Розвиток виробничих мереж в країнах в азійсько-тихоокеанському регіоні має свої певні особливості, що відрізняють їх від розвитку регіоналізації виробництва в рамках північноамериканської (взаємодія американських компаній та мексиканських макиладорів) та європейської (залучення до виробництва західноєвропейськими компаніями східноєвропейських підприємств)[14, с.146-149]:

по-перше, виробнича діяльність та міжнародна торгівля країн є більш взаємозалежними.

по-друге, виробничі мережі охоплюють значну кількість азійських країн, що мають різні рівні доходів.

по-третє, виробничі мережі охоплюють внутрішньофірмові та позафірмові відносини.

Порівняння процесів регіоналізації виробничого процесу в північноамериканській, європейській та азійсько-тихоокеанській моделях доводить, що поділ праці в рамках останньої має більш складну структуру і характеризується наявністю значних відкритих мереж, що охоплюють значну кількість країн регіону, на які припадають переважні обсяги внутрішньофірмового обміну. Питома вага проміжної продукції у внутрішньорегіональній торгівлі в цілому зросла з 52,8% у 2000 році до 57,7% у 2008 році [7, с.32], у тому числі у внутрішньорегіональній торгівлі країн Східної Азії з 52,3% до 56,3%, Північно-східної Азії з 34,0% до 43,9%. У країнах Південної Азії внутрішньорегіональна торгівля проміжною продукцією є дуже низькою, її питома вага у загальному торговельному обороті становить лише 1,3%, що підтверджує низький рівень інтеграційної взаємодії цих країн.

Регіоналізація виробничого процесу країн азійсько-тихоокеанського регіону тісно пов'язана із процесами індустріалізації та інвестування. Особливу роль у розвитку виробничих мереж в регіоні зіграв японський бізнес. За період 1967-1992 роки країни ASEAN отримали третю частину всіх японських прямих інвестицій, які було спрямовано в країни, що розвиваються. Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій до країн ASEAN з Японії за цей період становив 13 млрд.дол. [14, с.148]. На початок 2000 року 80% японських компаній мали що найменш одно дочірнє підприємство в країнах Східної Азії. Близько 3 тис. японських компаній контролювали понад 10,2 тис. фірм Східної Азії, що становило 54% від всіх дочірніх компаній, що було розташовано в регіоні [3, с.189].

Інвестування з боку Японії передбачало розміщення виробництв, що з, одного боку, сприяло швидкій індустріалізації країн ASEAN, а з іншого, – закріплювало технологічне лідерство Японії. Наступним кроком, стало залучення з боку нових індустріальних країн до регіональних виробничих мереж нових країн регіону: з 1960х років – нових індустріальних країн Східної Азії (Південної Кореї, Тайваню), з 1970х років – країн ASEAN, з 1980х років – Китаю, й нарешті, з 2000х років – В'єтнаму, Лаосу, Бірми тощо. З використанням прямих іноземних інвестицій в регіоні створено складну систему міжрегіонального виробництва (модель паралельного розвитку) з використанням розгалуженої горизонтальної мережі торгівлі та капіталу, яка мала значний вплив на розвиток східноазійської економічної конвергенції. Спочатку японські, а потім й тайванські, сінгапурські та південнокорейські прямі іноземні інвестиції сприяли появі значної кількості виробничих мереж по всьому азійсько-тихоокеанському регіоні, що, в свою чергу, вимагало відповідного розвитку міжурядового співробітництва та інституційного будівництва [15, с.7-14].

Незважаючи на досить різний рівень соціально-економічного розвитку, всі країни регіону мають принципово однаковий шлях розвитку економіки: впровадження наздоганяючого циклу (парадигма «гусей, що летять»): імпортована продукція спочатку насичує внутрішній ринок, для задоволення зростаючого національного попиту налагоджується місцеве виробництво, розвиток якого, нарешті, сприяє розширенню експорту національного виробника на нові ринки. Від так, завдяки вивозу японського підприємницького капіталу по всій Східній Азії виникли імпортозаміщуючі та експортоорієнтовані галузі, а індустріалізація регіону досягла стадії формування промислових агломерацій [8, с.9], однак рівень продуктивності на підприємствах, створених у країнах, що розвиваються, досить залишається нижчим, ніж в японських компаніях в 1,5 рази, як це наочно продемонстровано на рис.1 [4, с.75].

Поділ праці у країнах регіону є структурованим як вертикально, так і горизонтально. Країни з більш розвинутою економікою є приймаючими відносно високотехнологічних галузей і нових технологій, в той час як менш розвинені країни є постачальниками дешевої робочої сили і ресурсів. Завдяки ж горизонтальному поділу праці менш розвинуті країни отримують додаткові прямі іноземні інвестиції, технологічні трансфери, залучаючись до системи субпідряду [15, с.9-10.] Через розвиток міжнародного поділу праці у регіоні створено основу для економічного зростання та сталого регіонального розвитку не тільки в економічній сфері. Поетапний розвиток регіональних ланцюгових структур сприяє поглибленню міжгалузевої та внутрігалузевої кооперації і охоплює чотири стадії:

1. Рання стадія (виробництво харчової, текстильної та шкіряної продукції та ін.);
2. Середня стадія (виробництво будівельних матеріалів, гумових виробів, хімічної і нафтопереробної продукції, вироби з деревини та ін.);
3. Пізня стадія (виробництво одягу, побутової техніки, інвестиційних товарів та ін.);

4. Високотехнологічний етап (виробництво, засноване на інформаційних, hi-tech-, біотехнологіях, матеріалознавстві тощо).

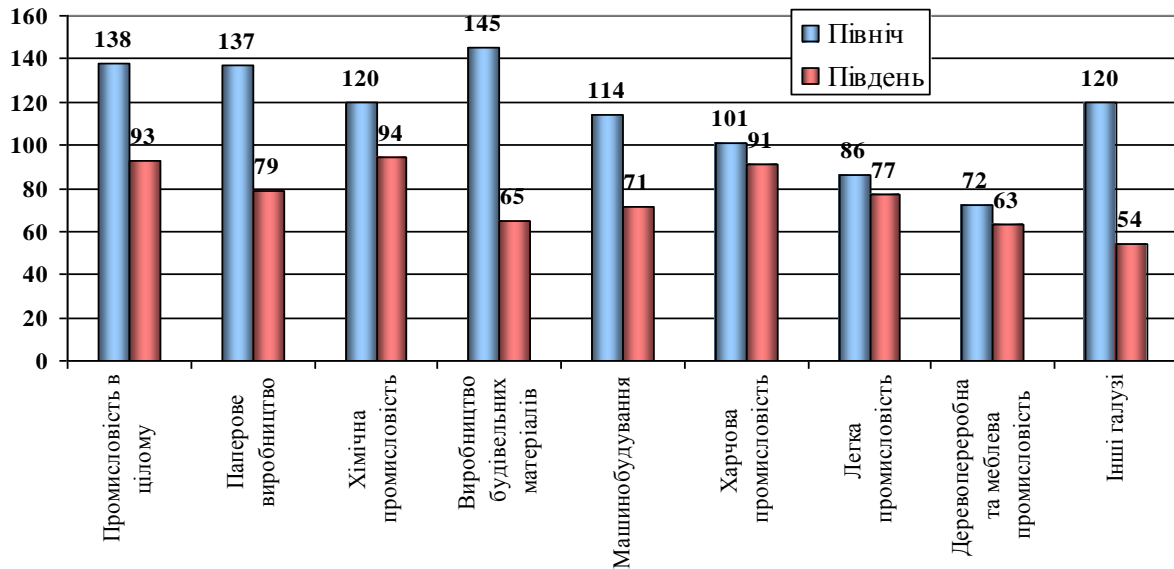

Рис.1. Продуктивність праці в Японії (Північ) та східноазійських країнах, що розвиваються (Південь)

На найвищу (четверту) стадію серед країн регіону повністю перейшла лише Японія, країни Східної Азії знаходяться на третьому і частково перейшли на четвертий етап. Країн Південно-Східної Азії в основному знаходяться на ранній стадії. В цілому, питома вага Індонезії, Малайзії, Філіппін, Сінгапуру, Таїланду, Тайваню, Китаю, Індії в світовому експорті високотехнологічної продукції зростає з 38,1% (у 2000 році) до 49,3% (у 2010 році (в тому числі Китаю – з 8,1% до 22,3%); середньотехнологічної продукції 8,4% до 17,7% [12].

Сьогодні у багатьох країнах, що розвиваються, текстильна та швейна промисловість контролюється з боку саме східноазійськими країнами, транснаціональні компанії яких стають важливою ланкою глобальних мереж як виробництва, так й розподілу продукції. На відміну від торговельних мереж, материнські компанії яких зосереджено у США, Японії та країнах Європи, виробничі корпорації зосереджено саме у країнах Східної Азії, а їх виробнича мережа розповсюджена у багатьох країнах світу. Так, розвиток та збільшення виробництва текстилю у африканських країнах (ПАР, Лесото, Мадагаскар та ін.) зумовлено впливом східноазійських ТНК Ramatex Berhad, China Garments Manufacturers. Аналогічна ситуація спостерігається у латиноамериканських, центральноазійських країнах.

Найбільш впливовими текстильними ТНК у країнах Східної Азії залишаються The Esquel Group (має текстильне виробництво у Китаї, швейне виробництво у Китаї, Малайзії, В'єтнамі, Шрі-Ланка), Carry Wealth Group (швейне виробництво у Китаї, Індонезії, Лесото, Сальвадорі), Nien Hsing (швейне виробництво у Лесото, Мексиці, Нікарагуа та ін.), Top Form (швейне виробництво у Китаї, Таїланді, Філіппінах), Woolim (виробництво у 25 країнах світу), Daewoo Textile Company (текстильне виробництво в Узбекистані, швейне виробництво у В'єтнамі, Індонезії, М'янмі) тощо.

Особливим напрямом політики розвитку текстильної галузі стає впровадження інноваційних технологій, які стосуються нового покоління волокон, у тому числі гібридних матеріалів і нановолокон. Процес виробництва нових високотехнологічних волокон є більш складними і потребує додаткових наукових досліджень, відповідних кваліфікованих кадрів.

Ланцюги у текстильній та швейній галузі охоплюють всі етапи від виробництва сировини, виготовлення пряжі, ткацтва, фарбування, виготовлення одягу до його маркування, пакування та доставки. На різних етапах виготовлення продукції до виробничих ланцюгів залучаються інші партнери з інших країн.

За експертними оцінками ЮНКТАД текстильна галузь буде розвиватися у напрямі подальшої консолідації виробництв у невеликої кількості країн, однак низька вартість праці не буде єдиним достатнім фактором вибору об'єкту інвестування галузі, про що свідчать результати експертного опитування, яке проведено фахівцями МБРР (табл.1.) [9,с.19]. Важливе значення мають також параметри безпеки продукції, її якість, а також близькість до ринків збуту, наявність відповідних торговельних преференцій тощо. Відповідно, для країн-експортерів текстильної продукції важливими напрямками політики у цієї галузі мають стати: визначення відповідного сегменту ринку з ефективним використанням торговельних преференцій, що існують, розширення інвестування в інформаційно-комунікаційні технології та розвиток відповідної інфраструктури, створення відповідної системи підготовки кадрів тощо.

Розвиток виробничих ланцюгів протягом останніх років відбувається під впливом деяких важливих зрушень. По-перше це стосується змін, які відбуваються у географічному розподілі, які пов'язані із посилення впливу економіки Китаю у цій галузі. Крім того суттєво зросли обсяги експорту текстильної продукції та одягу з Туреччини, Румунії, В'єтнаму, Тунісу, деяких африканських країн. По-друге, на розвиток виробничих ланцюгів посилився вплив ТНК – потужних ритейлерів, що впливають на географічне розташування частин ланцюгів створення вартості і забезпечують відповідний тиск на ціни через свою величезну ринкову владу. Слід також враховувати, що ці компанії потребують повного комплексу сервісного обслуговування, що вимагає відповідної логістики з боку постачальника продукції. Нарешті, слід враховувати, що швидкість виходу на ринок значно зросла, що підкріплюється новими стандартами, які є більш гнучкими до змін, які викликані змінами у стилях, моді тощо. З цієї точки зору, швидкість виходу на ринок має першорядне значення, а звідси ланцюги поставок повинні мати високий ступень інтеграції у частині її інформаційної складової.

Таблиця 1

Важливість факторів впливу на вибір об'єкту інвестування у текстильній галузі (за результатами опитування покупців)

Фактор	Ступінь важливості фактору, %				
	найважливіший	основний	помірний	малозначний	незначний
Ціна, витрати виробництва	40,0	53,3	6,7	0	0
Безпека для здоров'я	20,0	60,0	20,0	0	0
Якість продукції	53,3	46,7	0	0	0
Виробничі потужності	0	93,3	6,7	0	0
Кваліфікація робочої сили	6,7	80,0	13,3	0	0
Технологічний рівень	13,3	46,7	40,4	0	0
Спектр товарів та послуг	6,6	46,7	46,7	0	0
Складська та транспортна інфраструктура	13,3	40,0	40,0	6,7	0
Термін доставки	13,3	60,0	26,7	0	0

Аналіз розвитку азійсько-тихоокеанської моделі регіональної інтеграції дозволяє дійти висновку, що регіональна інтеграція є довгостроковим процесом, який може вплинути на різну мікроекономічну динаміку в різні періоди часу в залежності від стратегії, яка прийнята в регіоні [5,с.5]. Відмова урядів країн ASEAN та Китаю у 1980 році від імпортозаміщуючих стратегій розвитку промисловості на користь експортоорієнтованих стратегій розвитку одночасно із суттєвим покращенням транспортної інфраструктури в регіоні посилили притоки іноземного капіталу. В наслідок чого активно почали розвиватися інфраструктурні проекти, які сприяли створенню спільних або дочірніх компаній за участю японських ТНК, які активно підтримувались державною японською програмою допомоги [13,с. 113; 16,с.131].

Регіоналізація виробничого процесу з боку японських ТНК, до яких пізніше приєдналися компанії з Південної Кореї, Тайваню та Сінгапуру стимулювали посилення регіональної інтеграції в регіоні. Перша суттєва хвиля прямих іноземних інвестицій з боку японських ТНК по відношенню до східно-азійських нових індустріальних країн відбулася в кінці 1960-х і на початку 1970-х років. Друга хвиля іноземного інвестування припадає на середину 1980-х років і пов'язана вона з країнами ASEAN. Третя хвиля прямого іноземного інвестування почалася в 1992 році і продовжується до цих пір [5,с.14]. У 1990х–2000х роках процес регіоналізації виробництва в східно-азійських ТНК набув нової якості через розвиток субпідряду та залучення підприємств малого і середнього бізнесу. Замість країн ASEAN перше місце за обсягами залучених прямих іноземних інвестицій став займати Китай, посилення інвестиційної привабливості якого вимусило країни Східної Азії суттєво переглянути власну інвестиційну політику в напрямку лібералізації розвитку внутрішньорегіональних відносин.

Розвиток регіональної вертикальної промислової торгівлі, яка вимагає відповідної державної торговельної політики, стала основною рушійною силою розвитку азійсько-тихоокеанської моделі регіональної інтеграції. Перспектива створення інтегрованого ринку стає все більш привабливою з ростом купівельної спроможності східно-азійських споживачів та розвитком сучасної інфраструктури. Таким чином, для азійсько-тихоокеанської моделі саме регіоналізація виробничого процесу була основною рушійною силою. І лише з поглибленням цього процесу, а також з розвитком ринкової інфраструктури, посилюється вплив такого фактору, як економії масштабу.

Список використаної літератури

1. Лук'яненко Д.Г. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності / Д.Г. Лук'яненко. – К.: КНЕУ, 2005. – 204с.
2. Старостіна А. Суперечливі шляхи економічної глобалізації / А. Старостіна, О. Канищенко // Економіка України. – 2008. – №5. – С.58-65.
3. Ando M. The Formation of International Production and Distribution Networks in East Asia / Ando Mitsuyo, Kimura Fukunari // International Trade in East Asia, NBER-East Asia Seminar on Economics ; Chicago: University of Chicago Press. – 2005. – Vol. 14. – pp. 177-216.
4. Asian development outlook 2011. – Mandaluyong City, Philippines: Asian Development Bank, 2011. – 273р.
5. Defraigne J.-Chr. The prospects of the East Asian integration process and of its supranational institutions in light of the experience of the European regional integration [Electronic resource] / J.-Chr. Defraigne. – Institute for European Studies,(UCL). – URL: <http://www.garnet.sciencespobordeaux.fr/Garnet%20papers%20PDF/DEFRAIGNE%20Jean%20Christophe.pdf>

6. Hill C. Strategic Management/ C.Hill, G. Jones. – Boston, New-York: Houghton Mifflin Company, 1998. – 314p.
7. Institutions for regional integration: toward an Asian economic community. Mandaluyong City. – Philippines: Asian Development Bank, 2010. – 313p.
8. Kimura F. Production Networks in East Asia: What We Know So Far [Electronic resource] / F.Kimura, A.Obashi // ADBI Working Paper. – Tokyo: Asian Development Bank Institute, 2011. – No 320. – URL: http://www.adbi.org/working-paper/2011/11/11/4792_production_networks.east.asia/
9. McNamara K. The Global Textile and Garments Industry: The Role of Information and Communication Technologies (ICTs) in Exploiting the Value Chain / Kerry McNamara. -
10. Peng D. The Changing Nature of East Asia as an Economic Region / D. Peng // Pacific Affairs. – 2000. – Vol. 73, No. 2. – pp. 171-191.
11. Rugman A.M. International business: a strategic management/ Alan M. Rugman. – N. –Y: McGraw-Hill, 1997. – 530p.
12. Science and Engineering Indicators 2012. [Electronic resource] // National Science Foundation [Official website]. – URL: www.nsf.gov/statistics/indicators/.
13. Terry E. How Asia Got Rich: Japan, China and the Asian Miracle / E. Terry. – New-York: M.E. Sharpe, 2002. – 688p.
- The International Bank for Reconstruction and Development, 2008. – 74p.
14. World Trade Report 2011. The WTO and preferential trade agreements: from co-existence to coherence [Electronic resource]. – Geneva: WTO Publications, 2011. – 251p. // World Trade Organization [Official website]. – URL: www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/world_trade_report11_e.pdf
15. Xing L. East Asian Regional Integration: From Japan-led «Flying-geese» to China-centred «Bamboo Capitalism» / L. Xing // CCIS Research Series.Working Paper. – 2007. – No. 3. – 27p.
16. Yamamura K. Asia in Japan's embrace: building a regional production alliance / K. Yamamura, W. Hatch. – Cambridge University Press, 1997. - 281p.
17. <http://wto.org> – WTO [Official website]

O. V. Bulatova

**REGIONALIZATION PRODUCTION PROCESS AS A FACTOR OF
ASIA-PACIFIC REGIONAL INTEGRATION MODEL
(FOR EXAMPLE, THE TEXTILE INDUSTRY)**

The article determines the features of the integration process development on the micro-level; it describes the main vectors of international micro-integration, corporate integration model, its private and corporate type, etc. It proves that modern conditions of internationalization cause micro level integration to become the strategic direction of the business development. The following strategies are identified as the main strategies of international micro-integration: international strategies, internal strategies in the recipient country, transnational, and global strategies.

It is proved that micro-level played a special role in deepening regional integration in the Asia-Pacific region where regionalization of manufacturing influenced the development of the states' complementarity and interdependence. The extension of the multinational companies' manufacturing networks has become an alternative to institutionalization of regional integration processes in the region and identified the features of the Asia-Pacific regional integration model compared to North American and European models.

The author proves that regionalization of the manufacturing processes in the Asia-Pacific region is closely linked to the processes of industrialization and investment. The

article determines the features of gradual development of regional chain structures. The example of textile industry is used to identify the main factors that influence the choice of the object for investment.

УДК 336.76(100)(043)

Т.В. Марена

СУЧАСНІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ЕКОНОМІК КРАЇН СВІТУ

У статті досліджено зрушення, які відбуваються в структурі джерел фінансування економік країн світу. Здійснено порівняльний аналіз ринків акцій, боргових паперів та синдикованих позик в країнах з різними типами соціально-економічних систем. Оцінено структуру зовнішнього фінансування країн, що розвиваються. Визначено чинники, що обумовлюють зміни в структурі джерел фінансування країн світу.

Ключові слова: фондовий ринок, акції, облигації, державні та приватні боргові папери, банківський кредит, сек'юритизація, синдиковані позики.

Останні тенденції розвитку світового господарства, згорання багатьох програм фінансування внаслідок світової кризи викликають підвищення попиту на фінансові ресурси як з боку держав, так і з боку підприємницького сектору. Важливість питань розширення фінансування економік країн світу пов'язана з необхідністю як подолання наслідків кризи, так і подальшого розвитку національних господарств і досягнення високих темпів економічного зростання.

Об'єктивні умови сучасного світогосподарського розвитку та специфічні умови господарювання в країнах з різними типами соціально-економічних систем постійно змінюють співвідношення між існуючими джерелами фінансування національних економік. При цьому необхідним є досягнення оптимальних пропорцій між інструментами боргового фінансування та тими джерелами, що не призводять до акумуляції заборгованості. Усі вищезазначені аспекти обумовлюють актуальність теми дослідження.

Питання, пов'язані з вивченням різних джерел фінансування економік країн світу, досліджуються як спеціалістами міжнародних фінансово-кредитних установ (Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Банк міжнародних розрахунків), так і окремими українськими та зарубіжними науковцями, зокрема, Боднером Г., Бондарчуком А., Мошенським З., Рубцовим Б. та іншими. Водночас, додаткових досліджень потребує визначення відмінностей у зрушеннях, що відбуваються в структурі джерел фінансування розвинутих країн та економік, що розвиваються, зокрема, в посткризових умовах.

Метою наукової роботи є визначення характеру зрушень, що відбуваються у структурі джерел фінансування економік різних соціально-економічних груп країн під впливом чинників глобального фінансового середовища.

Фінансування національних економік країн світу (без урахування прямих інвестицій) здійснюється з трьох основних джерел: через ринок акцій і випуск боргових цінних паперів (фондові інструменти) та шляхом банківського кредитування. Співвідношення зазначених джерел значно відрізняється як у різних соціально-економічних групах країн, так і на різних етапах розвитку світового господарства.